

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

سازمان ملی استاندارد ایران

Iranian National Standardization Organization

استاندارد ملی ایران

۱۹۲۲۸

چاپ اول

۱۳۹۳

INSO

19228

1st. Edition

2015

صنایع دستی - کفپوش های نساجی -
گلیم کرمانشاه (هرسین) - ویژگی ها

**Handicrafts-Textile floor coverings-Kermanshah
Kilim (Harsin) - Specifications**

ICS:97.195; 59.080.60

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

نام مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۰۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۰۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است.

تدوین استاندارد در حوزه‌های مختلف در کمیسیون‌های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می‌شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان‌های دولتی و غیردولتی حاصل می‌شود. پیش‌نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون‌های فنی مربوط ارسال می‌شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادات در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می‌شود.

پیش‌نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان‌های علاقه‌مند و ذی‌صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می‌کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می‌شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می‌شود که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که مؤسسه استاندارد تشکیل می‌دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین‌المللی استاندارد (ISO)^۱ کمیسیون بین‌المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین‌المللی اندازه‌شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می‌کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی‌های خاص کشور، از آخرین پیشرفت‌های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین‌المللی بهره‌گیری می‌شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می‌تواند با رعایت موازین پیش‌بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف‌کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می‌تواند به منظور حفظ بازارهای بین‌المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه-بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده‌کنندگان از خدمات سازمان‌ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم‌های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه‌ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان‌ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می‌کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن‌ها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می‌کند. ترویج دستگاه بین‌المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International organization for Standardization

2 - International Electro technical Commission

3- International Organization for Legal Metrology (Organization International de Metrology Legal)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد
« صنایع دستی - کفپوش های نساجی - گلیم کرمانشاه (هرسین) - ویژگی ها »

رئیس:

سپهر، نصرت‌اله
(فوق لیسانس مدیریت دولتی)

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان
کرمانشاه - حوزه معاونت صنایع دستی

دبیر:

جمشیدی، لعلیا
(فوق لیسانس مهندسی نساجی)

اداره کل استاندارد استان کرمانشاه

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

اعظم، سمیه
(لیسانس صنایع دستی)

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان
کرمانشاه - حوزه معاونت صنایع دستی

تقی‌نبا، پروش
(دیپلم فرش)

مریی گلیم‌بافی

حیدری، پروانه
(لیسانس مدیریت دولتی)

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان
کرمانشاه - حوزه معاونت صنایع دستی

دارابی پورکلهر، ژیلا
(فوق لیسانس شیمی تجزیه)

اداره کل استاندارد استان کرمانشاه

شیخ حسینی، شکوفه
(فوق لیسانس مهندسی صنایع)

پژوهشگاه استاندارد

کرازی، سید محمدحسن
(فوق لیسانس شیمی فیزیک)

اداره کل استاندارد استان کرمانشاه

مرادی آهنگرانی، آذر
(لیسانس صنایع دستی)

اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان
کرمانشاه - حوزه معاونت صنایع دستی

ناصری هرسینی، فیروز
(فوق دیپلم هنر)

شرکت تعاونی هرسین گلیم ناصری (تعاونی ۳۸۸۳)

ویسی مامو، محترم
(فوق لیسانس هنر)

مریی گلیم‌بافی

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ب	آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران
ج	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
ه	پیش‌گفتار
و	مقدمه
۱	۱ هدف
۱	۲ دامنه کاربرد
۱	۳ مراجع الزامی
۲	۴ اصطلاحات و تعاریف
۷	۵ ویژگی‌ها
۱۲	۶ عیوب
۱۳	۷ بسته‌بندی
۱۳	۸ نشانه‌گذاری
۱۴	۹ راهنمای استفاده
۱۶	پیوست الف (اطلاعاتی) - کتابنامه

پیش‌گفتار

استاندارد "صنایع دستی-کفپوش‌های نساجی-گلیم کرمانشاه (هرسین)- ویژگی‌ها" که پیش‌نویس آن در کمیسیون‌های مربوط توسط سازمان ملی استاندارد با همکاری اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کرمانشاه- حوزه معاونت صنایع دستی تهیه و تدوین شده و در دویست و سی و پنجمین اجلاس کمیته ملی استاندارد مورخ ۹۳/۱۲/۲۵ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک این استاندارد به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدیدنظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

- ۱- معاونت اداره کل صنایع دستی استان کرمانشاه، شناسنامه ثبت میراث معنوی گلیم هرسین (شماره ثبت ۱۹۵)، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کرمانشاه، ۱۳۸۹.
- ۲- تحقیقات و تجربیات کارشناسان اداره کل استاندارد و اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کرمانشاه، ۱۳۹۳.

مقدمه

گلیم‌بافی از جمله صنایع دستی است که در بیشتر نقاط ایران رواج دارد و دستاوردی است که در اثر قرن‌ها کار سخت و مشقت در پای دارهای بافندگی ساده روستایی به وجود آمده است. از این نوع دست‌بافته به عنوان زیرانداز یا موارد تزئینی استفاده می‌شود.

از جمله معروف‌ترین مناطق گلیم‌بافی ایران، استان کرمانشاه با تأکید بر شهرستان هرسین می‌باشد که گلیم‌های آن از شهرت خاصی برخوردار است. علاوه بر هرسین، گلیم‌بافی در دیگر مناطق استان کرمانشاه از جمله روستاهای اطراف جوانرود و گیلانغرب نیز رواج دارد.

تنوع فراوان نقوش به کار رفته در گلیم‌های این استان متأثر از عواملی مانند: شرایط محیطی، اقلیمی، جغرافیایی، باورهای فرهنگی، آداب، رسوم و اعتقادات خاص در زمان‌ها و دوره‌های گوناگون و همچنین ذهن خلاق و پویا مردمان این منطقه در الگوبرداری از طبیعت است.

وجه تمایز گلیم استان کرمانشاه (هرسین) با سایر استان‌ها نقوش و بافت آن است که خاص و بومی این استان می‌باشد، همچنین استفاده از رنگ‌های گیاهی در گلیم این منطقه بر مرغوبیت آن افزوده است.

یادآوری - این استاندارد حاوی تصاویر رنگی است. لذا در صورت تمایل به استفاده از نسخه کاغذی، ترجیحاً از چاپگر رنگی استفاده کنید.

صنایع دستی- کفپوش های نساجی- گلیم کرمانشاه (هرسین)- ویژگی ها

۱ هدف

هدف از تدوین این استاندارد، تعیین ویژگی ها، بسته بندی و نشانه گذاری گلیم کرمانشاه (هرسین) است.

۲ دامنه کاربرد

این استاندارد در مورد گلیم های دستباف با نخ تار پنبه ای و نخ پود پشمی که با ویژگی های گلیم کرمانشاه (هرسین) در هر کجای ایران تولید می شود، کاربرد دارد.

۳ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آن ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد ملی ایران محسوب می شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدیدنظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدیدنظر و اصلاحیه های بعدی آن ها مورد نظر است.

استفاده از مراجع زیر برای این استاندارد الزامی است:

- ۱-۳ استاندارد ملی ایران شماره ۲۶۶۰، ویژگی های نخ پنبه ای مورد مصرف در تار فرش دستباف.
- ۲-۳ استاندارد ملی ایران شماره ۴۵۶، ویژگی های خامه مورد مصرف در فرش پشمی دستباف.
- ۳-۳ استاندارد ملی ایران شماره ۴۰۸۴، نساجی- آزمون های ثبات رنگ- ثبات رنگ در برابر نور مصنوعی- لامپ قوس زنون برای آزمون رنگ پدیدگی.
- ۴-۳ استاندارد ملی ایران شماره ۱۰۰۷۶، نساجی- ثبات رنگ در برابر شستشو با صابون یا صابون و سودا- روش آزمون.
- ۵-۳ استاندارد ملی ایران شماره ۲۰۴، نساجی- ثبات رنگ در برابر مالش- روش آزمون.
- ۶-۳ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۹، ثبات رنگ کالاهای نساجی- روش آزمون ثبات در برابر حلال های آلی.
- ۷-۳ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۱۵، نساجی- ثبات رنگ کالاهای نساجی- ثبات رنگ در برابر آب- روش آزمون.

۴ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می‌رود:

۱-۴

گلیم کرمانشاه (هرسین)

نوعی دست‌بافته‌ی بدون پرز که با درهم تنیده شدن نخ‌های تار و پود و با استفاده از دار عمودی بافته می‌شود. در این استاندارد از این پس، گلیم کرمانشاه (هرسین) به اختصار گلیم نامیده می‌شود.

شکل ۱- نمونه‌ای از گلیم کرمانشاه (هرسین)

۲-۴

تار

چله

نخ‌هایی که در طول دست‌بافته قرار می‌گیرند.

۳-۴

پود

نخ‌های به کار رفته در عرض دست‌بافته که عمود بر نخ تار قرار می‌گیرند.

۴-۴

بافت

از درهم تنیده شدن نخ تار (چله) و نخ پود بافت حاصل می‌شود.

۵-۴

دار

چارچوب فلزی یا چوبی که از لحاظ نوع قرارگیری روی زمین در دو نوع افقی و عمودی و از لحاظ شکل ظاهری در دو نوع ثابت و متحرک (فندک‌دار) موجود می‌باشد. برای بافت گلیم کرمانشاه باید از دار عمودی استفاده شود.

یادآوری - امروزه معمولاً از دارهای فلزی متحرک (فندک‌دار) استفاده می‌شود.

شکل ۲- دار فلزی متحرک (فندک‌دار)

۶-۴

نمره نخ در سیستم متریک^۱ (N_m)

طولی از نخ بر حسب متر که وزن آن یک گرم است.

۷-۴

نمره نخ در سیستم انگلیسی (N_e)

تعداد هنک‌ها^۲ در یک پوند^۳ نخ است.

۸-۴

زنجیره

بافتی که در ابتدا و انتهای گلیم برای استحکام و جلوگیری از شکافته شدن آن انجام می‌شود. زنجیره باید حداقل در ۳ ردیف بافته شود.

1- Metric

2- Hank (معادل ۸۴۰ یارد)

3- Pound (معادل ۴۵۳/۶ گرم)

شکل ۳- زنجیره

۹-۴

سفیدبافی

بافت ساده‌ای که با استفاده از نخ سفید پنبه‌ای در ابتدا و انتهای بافت اصلی، برای هماهنگی و متناسب کردن فاصله بین تارها و هم‌چنین ایجاد بستری موازی و راست برای شروع بافت، انجام می‌شود. تعداد ردیف‌های بافت ساده، متناسب با ابعاد گلیم متفاوت است (به شکل ۵ مراجعه شود).

۱۰-۴

ساده‌بافی

دُم پود

خارجی‌ترین حاشیه‌ی گلیم که معمولاً تک رنگ و باریک است (به شکل ۵ مراجعه شود).

یادآوری - معمولاً گلیم‌های بافته شده توسط عشایر منطقه، در لبه‌های بیرونی، دارای حاشیه باریکی از موی بز (اغلب به رنگ سیاه) هستند، این حاشیه موجب افزایش استحکام لبه‌ها، افزایش مقاومت لبه در برابر ساییدگی در اثر راه رفتن، افزایش مقاومت در برابر پوسیدگی در اثر رطوبت و هم‌چنین مصون ماندن گلیم در برابر آسیب حشرات (به طور مثال بیدزدگی) می‌شود ولی امروزه به دلیل عدم دسترسی به موی بز، بافت آن به ندرت انجام می‌شود (به شکل ۴ مراجعه شود).

شکل ۴- بیدزدگی

۱۱-۴

حاشیه

بافتی که به صورت قابی دورتادور گلیم پس از ساده‌بافی قرار دارد. عرض حاشیه متناسب با نوع طرح متغیر است (به شکل ۵ مراجعه شود).

۱۲-۴

زمینه

متن

تخت

بافتی که پس از حاشیه، از تکرار نقش‌ها، متناسب با ذوق و سلیقه ذهنی بافنده ایجاد می‌شود.

شکل ۵- سفیدبافی، ساده‌بافی، حاشیه و زمینه

۱۳-۴

تار بافت

در این نوع بافت که در محل اتصال نقش‌ها و تغییر رنگ‌ها به کار می‌رود، فقط از یک نخ تار (چله) استفاده می‌شود. این نوع بافت از ایجاد چاک و سوراخ در محل تلاقی نقش با بافت زمینه، جلوگیری می‌کند.

۱۴-۴

جفت بافت

در این نوع بافت که در محل اتصال نقش‌ها و تغییر رنگ‌ها به کار می‌رود، از یک جفت نخ تار (چله) استفاده می‌شود. این نوع بافت باعث به وجود آمدن چاک و سوراخ در محل تلاقی نقش با بافت زمینه خواهد شد.

یادآوری: این نوع بافت در گلیم کرمانشاه (هرسین) کاربرد ندارد.

۱۵-۴

سره

کجی

کجی گلیم که در اثر کشیدگی نخ‌های پود یا کوبیدگی بیش از حد دفتین^۱ به وجود می‌آید. در صورتی که سره در راستای چله باشد، سره در طول و در صورتی که سره در راستای عرض باشد، سره در عرض نامیده می‌شود.

شکل ۶- سره در طول و عرض

۱۶-۴

نخ‌نما

نمایان بودن نخ‌های چله در سطح گلیم که در اثر اشکال چله‌کشی (شل یا سفت بودن چله) یا نامنظم بودن نخ‌های پود به وجود می‌آید.

شکل ۷- نخ‌نما شدن

۱- در اصطلاح محلی به دفتین "کَرکیت، کلکیت، دَفه، شانه و کِرَازا" نیز گفته می‌شود.

۱۷-۴

کیس شدن

جمع‌شدگی و برآمدگی در قسمت‌هایی از گلیم به ویژه در کناره‌های آن که در اثر اشکال چله‌کشی (شل یا سفت بودن چله) یا نامناسب بودن نحوه بافت به وجود می‌آید.

۱۸-۴

شمشیری شدن

انحنایی شبیه خمیدگی شمشیر که در ابتدا و انتهای گلیم در اثر مهار نکردن نخ‌های چله در قسمت زیر دار به وجود می‌آید.

شکل ۸- شمشیری شدن

۱۹-۴

شکم‌زدگی (به بیرون یا به داخل)

برآمدگی یا فرورفتگی در سطح گلیم که در اثر کشیدگی بیش از حد نخ‌های پود به وجود می‌آید.

۵ ویژگی‌ها

۱-۵ نخ تار

برای بافت گلیم، باید از نخ تار پنبه‌ای (به طور معمول نمره‌های ۲۰/۱۲ ، ۲۰/۱۵ ، ۲۰/۱۸ و ۲۰/۲۴ انگلیسی) استفاده شود. نخ‌های تار با فواصل معین و به موازات یکدیگر و عمود بر سر دار و زیر دار کشیده می‌شوند. ویژگی‌های نخ تار پنبه‌ای باید مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۲۶۶۰ باشد.

۲-۵ نخ پود

برای بافت گلیم، باید از نخ پود پشمی (به طور معمول نمره‌های ۳/۲، ۵/۲ یا ۶/۲ متریک) استفاده شود. نمره نخ پود باید متناسب با نمره نخ تار انتخاب شود. نخ‌های پود موازی با سر دار و زیر دار قرار می‌گیرند. ویژگی‌های نخ پود پشمی باید مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۴۵۶ باشد.

۳-۵ رنگ

در بافت گلیم معمولاً از نخ‌های پشمی خود رنگ یا نخ‌های پشمی رنگ‌رزی شده با رنگ‌های گیاهی، حیوانی و معدنی استفاده می‌شود.

درجات ثبات رنگ گلیم در برابر عوامل مختلف طبیعی، مکانیکی و شیمیایی باید طبق جدول ۱ باشد.

جدول ۱- ثبات رنگ در برابر عوامل مختلف

ردیف	عوامل مختلف	حداقل درجه لکه‌گذاری نخ پود پشمی	حداقل درجه تغییر رنگ نخ پود پشمی	روش آزمون طبق استاندارد ملی ایران
۱	نور	-	۵	۴۰۸۴
۲	شستشو	۴	۴	۱۰۰۷۶
۳	مالش خشک	۴	-	۲۰۴
۴	مالش مرطوب	۴	-	۲۰۴
۵	حلال‌های آلی	۴	۴	۱۵۰۹
۶	آب	۴	۴	۱۵۱۵

۴-۵ ابعاد

گلیم به شکل مستطیل و با ابعاد مختلف طبق سفارش مشتری بافته می‌شود که معمولاً در ابعاد زرع و نیم (۱۵۰ cm × ۱۰۰ cm)، زرع و چارک (۱۳۰ cm × ۸۰ cm)، پادری (۷۰ cm × ۵۰ cm)، پشتی (۹۰ cm × ۶۰ cm)، کناره و سجاده‌ای تولید می‌شود.

۵-۵ وزن

هرچه وزن گلیم (نسبت به ابعاد آن) سبک‌تر باشد نشان‌دهنده ظرافت و مرغوبیت آن است.

۶-۵ طول ریشه

طول ریشه در ابتدا و انتهای گلیم باید با هم برابر باشد که معمولاً ۱۰ cm تا ۱۵ cm است.

۷-۵ طرح و نقش

در گلیم‌بافی معمولاً طرح به صورت ذهنی به وجود می‌آید. نقوش در گلیم هرسین با الهام از محیط طبیعی اطراف که ارتباط مستقیم با وسعت دید و ذهن بافنده و هم‌چنین اشیاء محیط زندگی او دارد، ایجاد می‌شود. نقوش به کار رفته در گلیم برگرفته از طبیعت، نقوش انسانی، حیوانات، اشیاء، باورها، اعتقادات، آداب، رسوم و سنن مردم منطقه است. از مهم‌ترین نقش‌های به کار رفته در گلیم این منطقه می‌توان به نقش‌های قرقره، چنگ پشی (پنجه گربه)، مرغابی، خرگوشی، میل چفته (گردن کج)، نخودی، گل سجاده، مریمی، قندانی، بُته جقه (ترمه)، گل سرابی، لوزی، بادبزی (قاچ خربزه)، مارِ ژوه، پرنده، سه‌گوش و گل مفرشی (مشرفی یا عروسکی) اشاره کرد (به شکل‌های ۹ تا ۲۳ مراجعه کنید).

یادآوری - با توجه به این که بافت گلیم بر اساس سلیقه و افکار بافنده انجام می‌شود ممکن است یک طرح با چند رنگ مختلف و یا طرحی با یک رنگ ولی در اندازه‌های مختلف بافته شود. این کار نه تنها باعث کاهش ارزش گلیم نمی‌شود بلکه باعث زیباتر شدن و افزایش ارزش آن نیز می‌شود.

شکل ۱۰- گل قندانی

شکل ۹- گل سجاده

شکل ۱۲- مفرشی (عروسکی)

شکل ۱۱- مرغابی

شکل ۱۴- بُته جِقَه (ترمه)

شکل ۱۳- خرگوشی

شکل ۱۶- پرنده

شکل ۱۵- قرقره

شکل ۱۸- بادبزی (قاچ خربزه)

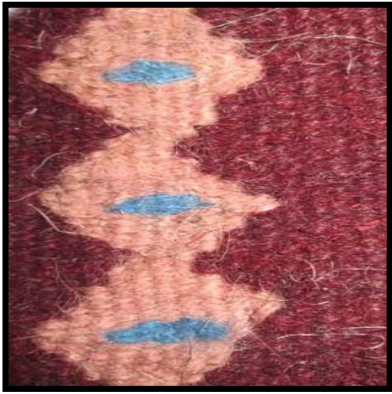
شکل ۱۷- مِل چَفته (گردن کچ)

شکل ۲۰- مریمی

شکل ۱۹- ماره ژوه

شکل ۲۲- لوزی

شکل ۲۱- چنگ پشی (پنجه گربه)

شکل ۲۳- سه گوش

۸-۵ ساختار ظاهری

گلیم باید از لحاظ ساختار ظاهری دارای ریشه، زنجیره، سفیدبافی، سادهبافی، حاشیه و زمینه باشد.

۹-۵ ویژگی‌های منحصر به فرد گلیم کرمانشاه (هرسین)

۱-۹-۵ طرح و نقش؛

۲-۹-۵ نوع بافت (تار بافت)؛

۳-۹-۵ عدم استفاده از جفت بافت؛

۴-۹-۵ دو رو بودن گلیم؛

۵-۹-۵ دوام و طول عمر زیاد به دلیل تراکم بالای نخ‌های پود.

۶ عیوب

گلیم باید در بازرسی چشمی و لمس توسط دست فاقد عیوب زیر باشد:

۱-۶ سره (کجی)؛

۲-۶ نخ‌نما شدن؛

۳-۶ کیس شدن؛

۴-۶ شمشیری شدن؛

۵-۶ شکم‌زدگی (به بیرون یا به داخل)؛

۶-۶ آثار رفو و ترمیم؛

۷-۶ پارگی، پوسیدگی و ساییدگی؛

۸-۶ نمایان بودن سر نخ‌های پود و گره تارها در سطح گلیم؛

۹-۶ کجی لبه‌های بیرونی گلیم؛

۱۰-۶ تفاوت طول ریشه در ابتدا و انتهای گلیم؛

۱۱-۶ یکنواخت نبودن و سایه روشن شدن موضعی رنگ در سطح گلیم، رنگ پریدگی، دو رنگی و یا رگه

رگه بودن نخ پود؛

۷ بسته‌بندی

گلیم باید به صورت لوله شده یا تا شده (بهتر است ریشه‌ها در قسمت داخل قرار گیرد) بر حسب طرح و جنس گلیم ابتدا در لفاف پارچه‌ای، کاغذی یا مقوایی و سپس در لفاف غیرقابل نفوذ بسته‌بندی شود، به طوری که کالا را از گرد و غبار، آلودگی و آسیب محافظت کرده و حمل و نقل آن را آسان کند. در صورتی که گلیم‌ها در مقابل بیدزدگی مقاوم نشده باشند باید قبل از بسته‌بندی، با مواد ضد بید در مقابل بیدزدگی مقاوم شوند. توصیه می‌شود از مواد رطوبت‌گیر نیز در بسته‌بندی استفاده شود. پس از بسته‌بندی اولیه می‌توان گلیم‌ها را به تعداد مناسب در کارتن (با توجه به گنجایش کارتن) نیز بسته‌بندی کرد، کارتن‌های بسته‌بندی باید مقاوم بوده و تمام کارتن‌های موجود برای یک نوع کالا باید یک اندازه و هم شکل باشند.

۸ نشانه‌گذاری

نشانه‌گذاری باید علاوه بر روی گلیم بر روی بسته‌بندی نیز انجام شود.

لازم است تمام نوشته‌ها به طور خوانا، ثابت و به زبان فارسی و انگلیسی و/یا زبان کشور مقصد درج شود.

۸-۱ نشانه‌گذاری برچسب روی گلیم

جنس برچسب باید به گونه‌ای باشد که روی ویژگی‌های گلیم تأثیر منفی نگذارد. آگاهی‌های زیر باید بر روی برچسب گلیم درج شود:

- ۸-۱-۱ نوع گلیم (ذکر واژه "گلیم دستباف کرمانشاه (هرسین)");
- ۸-۱-۲ جنس گلیم (به تفکیک تار و پود)؛
- ۸-۱-۳ نمره نخ (به تفکیک تار و پود)؛
- ۸-۱-۴ رنگ (خود رنگ یا رنگ‌رزی شده با رنگ گیاهی، حیوانی یا معدنی)؛
- ۸-۱-۵ نام کشور (ذکر عبارت "ساخت ایران")؛
- ۸-۱-۶ نام و نشانی کارگاه تولیدی؛
- ۸-۱-۷ نام بافنده گلیم؛
- ۸-۱-۸ نام یا علامت تجاری (در صورت داشتن نام یا علامت تجاری ثبت شده)؛
- ۸-۱-۹ سال تولید؛
- ۸-۱-۱۰ ابعاد بر حسب سانتی‌متر؛
- ۸-۱-۱۱ وزن بر حسب گرم؛
- ۸-۱-۱۲ ذکر کلمه "ضد بید" (در صورت استفاده از مواد ضد بید)؛

۸-۱-۱۳ ذکر کلمه "شسته شده" (در صورت شسته شدن)؛

۸-۱-۱۴ نام طرح و نقش؛

۸-۱-۱۵ اطلاعات مربوط به نحوه شستشو و نگهداری گلیم.

۸-۲ نشانه گذاری روی بسته بندی گلیم

آگاهی های زیر باید بر روی بسته بندی درج شود:

۸-۲-۱ نوع گلیم (ذکر واژه "گلیم دستباف کرمانشاه (هرسین)");

۸-۲-۲ نام کشور (ذکر عبارت "ساخت ایران");

۸-۲-۳ تعداد؛

۸-۲-۴ وزن خالص؛

۸-۲-۵ وزن ناخالص؛

۸-۲-۶ هرگونه نشانه یا اطلاعات اضافی؛

یادآوری - تصویر کالای داخل بسته بندی را نیز می توان بر روی کارتن الصاق کرد.

۹ راهنمای استفاده

راهنمای استفاده محصول که حداقل شامل اطلاعات زیر باشد باید همراه محصول ارائه شود. اطلاعات باید به زبان فارسی و انگلیسی و/ یا زبان کشور مقصد درج شود.

۹-۱ نحوه نگهداری

۹-۱-۱ گلیم را در معرض تابش مستقیم و طولانی مدت نور آفتاب و حرارت قرار ندهید؛

۹-۱-۲ گلیم را از رطوبت دور نگه دارید؛

۹-۱-۳ گلیم را هر ۶ ماه یکبار، علاوه بر سر و ته کردن، پشت و رو کنید؛

۹-۱-۴ در صورت انبارش گلیم، برای مصون نگه داشتن آن در برابر آسیب حشرات باید از موادی مانند توتون و تنباکو، نفتالین و حبه سیر که باعث دور شدن حشرات می شود، استفاده کنید.

۹-۲ نحوه شستشو

طبیعی ترین و مناسب ترین ماده شوینده برای شستشوی گلیم، پودر صابون های سنتی به همراه آب ولرم است. برای این منظور گلیم را روی سطحی صاف پهن کرده و با استفاده از آب و پودر صابون های سنتی، به

وسیله برس (فرچه) آن را تمیز کنید. سپس گلیم را باید روی سطحی صاف و مشبک پهن کرده تا خشک شود.

در شستشوی گلیم موارد زیر باید رعایت شود:

- از مواد شوینده با خاصیت قلیایی زیاد و استفاده از آب جوش پرهیز شود؛
- به هیچ وجه نباید از مواد سفید کننده کلردار استفاده شود؛
- از چلانیدن و چنگ زدن گلیم خودداری شود.

۳-۹ سایر اطلاعات موردنیاز بر حسب مورد

پیوست الف

(اطلاعاتی)

کتابنامه

[۱] نیرومند، پوران دخت. *آموزش هنر قالی بافی*، چاپ چهارم، تهران: بازتاب، ۱۳۸۱.

[۲] توفیقی، روفیا. *گیاهان رنگزا*، چاپ اول، تهران: شرکت فرآزما پردازش، ۱۳۸۹.